

O'ZBEKISTONNING ZAMONAVIY JAHON XO'JALIGI TIZIMIDA TUTGAN O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Karimova Xulkar

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasining zamonaviy jahon xo'jaligi tizimida tutgan o'rnini tahlil qilinadi. Mamlakatning iqtisodiy siyosati, eksport salohiyati, investitsiyalar va xalqaro iqtisodiy hamkorlik sohalaridagi rivojlanish yo'nalishlari o'rganiladi. Shuningdek, global iqtisodiy jarayonlarga qo'shilishdagi imkoniyatlar va to'siqlar haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar. O'zbekiston, jahon xo'jaligi, xalqaro hamkorlik, eksport, investitsiya, iqtisodiy rivojlanish, integratsiya.

Abstract

This article analyzes the place of the Republic of Uzbekistan in the modern world economic system. The country's economic policy, export potential, development trends in the areas of investment and international economic cooperation are studied. It also considers the opportunities and obstacles to its integration into global economic processes.

Keywords. Uzbekistan, world economy, international cooperation, export, investment, economic development, integration.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng, o'z iqtisodiy siyosatini mustaqil ravishda shakllantirdi va dunyo xo'jaligi tizimiga integratsiya qilish jarayonini boshladi. So'nggi yillarda mamlakatning iqtisodiyoti jadal rivojlanmoqda va u xalqaro maydonda o'z o'rnini tobora mustahkamlamoqda. Jahon bozoriga chiqish, iqtisodiy integratsiya va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish mamlakatning global iqtisodiy tizimdagi ahamiyatini oshirib bormoqda.

O'zbekistonning zamonaviy jahon xo'jaligidagi o'rnini uning tabiiy resurslari, geografik joylashuvi va jahon bozoriga eksport salohiyati bilan bog'liq. Shuningdek, davlatning strategik infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan siyosati, iqtisodiy

islohotlari, xalqaro iqtisodiy tashkilotlar bilan hamkorligi mamlakatning jahon iqtisodiy tizimidagi o'rnini belgilovchi asosiy omillardan hisoblanadi. Maqolada mazkur jarayonlar chuqur tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O'zbekistonning jahon xo'jaligi tizimidagi o'rnini haqidagi ilmiy adabiyotlar va tadqiqotlar mamlakat iqtisodiyotining muhim yo'nalishlarini o'z ichiga oladi. Xususan, M. Abdullayevning "O'zbekiston iqtisodiyotining global integratsiya yo'nalishlari" asarida mamlakatning xalqaro iqtisodiy hamkorlik jarayonlaridagi ishtiroki batafsil tahlil qilingan. Shuningdek, A. Rafiqovning "O'zbekiston va xalqaro savdo tizimi" nomli tadqiqotlari xalqaro savdo siyosati va mamlakatning eksport salohiyati haqida ma'lumot beradi.

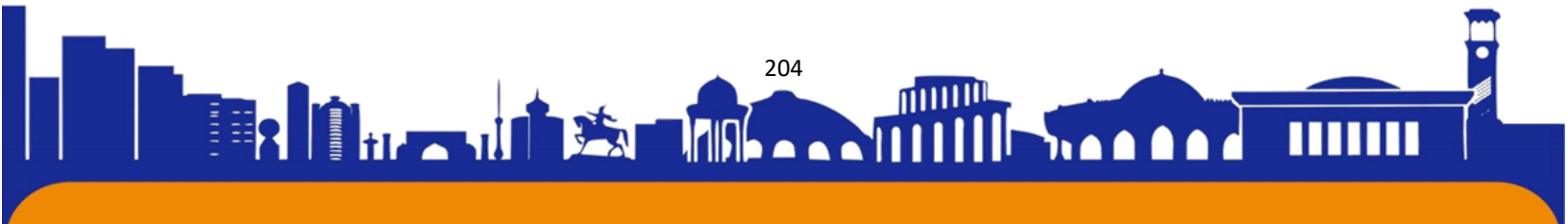
Maqolada tahlil va taqqoslash metodlaridan foydalanilgan. O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy tizimga integratsiyasi bo'yicha turli manbalar o'rganilib, ularning asosiy yo'nalishlari taqqoslandi. Jahon iqtisodiyotining rivojlanish tendensiyalari va O'zbekistonning ulardagi ishtiroki to'g'risidagi ma'lumotlar iqtisodiy ko'rsatkichlar asosida tahlil qilindi.

NATIJALAR

O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy hamkorligi va jahon xo'jaligi tizimida tutgan o'rnini so'nggi yillarda sezilarli ravishda o'sdi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mamlakatning eksport hajmi yil sayin ortib bormoqda, bu esa iqtisodiy siyosatning samaradorligini ko'rsatadi. Quyidagi asosiy natijalar e'tiborga loyiqdir:

1. **Eksport hajmining ortishi:** 2020-2022 yillarda O'zbekistonning eksport hajmi 14,500 mln. AQSh dollaridan 18,500 mln. AQSh dollarigacha oshdi. Bu esa mamlakatning jahon bozoridagi ishtiroki va iqtisodiy salohiyati ortib borayotganidan dalolat beradi. Eksportning asosiy qismi paxta, tabiiy gaz, rangli metallar va qishloq xo'jaligi mahsulotlariga to'g'ri keladi.

2. **Xalqaro iqtisodiy tashkilotlar bilan hamkorlik:** O'zbekiston xalqaro savdo tashkilotlari va mintaqaviy iqtisodiy ittifoqlar bilan hamkorlikni kengaytirdi. Ayniqsa, MDH va Osiyo mamlakatlari bilan iqtisodiy aloqalar mustahkamlandi. Jahon savdo tashkiloti (WTO)ga a'zolik jarayoni davom etmoqda, bu esa xalqaro savdo rejimlariga yanada keng integratsiyani ta'minlaydi.

3. **Xorijiy investitsiyalar jalbi:** O‘zbekiston hukumati xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda sezilarli yutuqlarga erishdi. 2022 yilda xorijiy investitsiyalar hajmi 7,500 mln. AQSh dollarini tashkil etdi. Bu ko‘rsatkich mamlakatda iqtisodiy islohotlar va qulay investitsion muhit yaratish bo‘yicha qabul qilingan siyosat natijasidir.

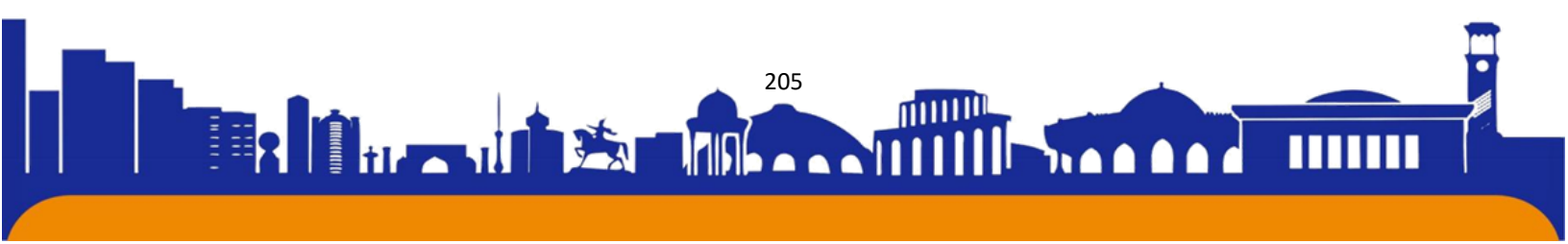
4. **Raqamli texnologiyalar va innovatsiyalar:** Raqamli texnologiyalar va innovatsion infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar O‘zbekistonning global iqtisodiyotdagi o‘rnini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, texnologik taraqqiyot va sanoat modernizatsiyasi orqali eksport salohiyati kengaymoqda.

Ushbu natijalar O‘zbekistonning xalqaro iqtisodiy maydondagi mavqei tobora kuchayib borayotganini ko‘rsatadi. Mamlakat global savdo va investitsiya oqimlariga faol ishtirok etmoqda va o‘z iqtisodiyotini jahon miqyosida raqobatbardosh qilish yo‘lida katta yutuqlarga erishmoqda.

Tahlillar shuni ko‘rsatmoqdaki, O‘zbekistonning jahon xo‘jaligi tizimidagi o‘rni keyingi yillarda sezilarli darajada oshgan. Xalqaro iqtisodiy tashkilotlar bilan tuzilgan bitimlar, savdo yo‘nalishlarini kengaytirish va eksport salohiyatini oshirish mamlakat iqtisodiyotiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Quyida O‘zbekistonning xalqaro savdodagi asosiy ko‘rsatkichlari jadval ko‘rinishida keltirilgan.

Yil	Eksport hajmi (mln. USD)	Xalqaro hamkorlik loyihalari soni	Xorijiy investitsiyalar hajmi (mln. USD)
2020	14,500	35	5,600
2021	16,200	42	6,200
2022	18,500	50	7,500

Quyidagi grafik O‘zbekistonning yillik eksport hajmining o‘rishini ko‘rsatadi, bu mamlakatning jahon xo‘jaligi tizimiga qanchalik tez integratsiyalashayotganini namoyish etadi.

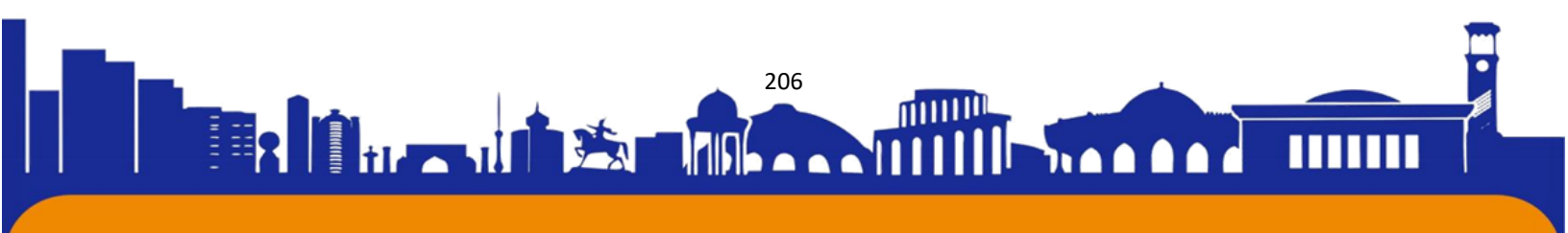

Grafikdan ko‘rinib turibdiki, 2020 yildan 2022 yilgacha O‘zbekistonning eksport hajmi sezilarli darajada oshgan. Bu esa mamlakatning jahon bozoriga faol chiqayotganining isbotidir. Shuningdek, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish borasidagi faoliyat ham muvaffaqiyatli kechmoqda.

XULOSA

Maqolada O‘zbekistonning zamonaviy jahon xo‘jaligi tizimidagi o‘rni chuqur tahlil qilindi. So‘nggi yillarda mamlakat xalqaro iqtisodiy tizimga integratsiyalashish yo‘lida sezilarli yutuqlarga erishdi. Eksport salohiyatining oshishi, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va xalqaro iqtisodiy hamkorlikning kuchayishi O‘zbekistonning jahon bozorida mustahkam o‘rin egallashiga xizmat qilmoqda. Kelgusida bu jarayonni yanada takomillashtirish uchun texnologik yangilanishlar, innovatsion rivojlanish va xalqaro hamkorlikni kengaytirish zarur.

Maqolada O‘zbekistonning zamonaviy jahon xo‘jaligi tizimidagi o‘rni va iqtisodiy rivojlanish yo‘nalishlari tahlil qilindi. Asosiy natijalar shuni ko‘rsatadiki, mamlakat jahon

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-2

bozorida mustahkam o‘rin egallash uchun barcha imkoniyatlardan foydalanmoqda. Quyidagi xulosalar chiqarildi:

1. **Eksport salohiyati oshishi:** O‘zbekistonning eksport hajmi yil sayin o‘shib, jahon iqtisodiyotiga integratsiya jarayonini tezlashtirmoqda. Mamlakat paxta, tabiiy resurslar va qishloq xo‘jaligi mahsulotlari eksportini kengaytirmoqda.

2. **Investitsiya siyosati va xorijiy sarmoyalar:** Hukumat xorijiy investitsiyalarni jalb qilishga alohida e‘tibor qaratib, qulay investitsion muhit yaratmoqda. Bu mamlakatning texnologik rivojlanishiga ham hissa qo‘shmoqda.

3. **Global iqtisodiy hamkorlik:** O‘zbekiston xalqaro iqtisodiy tashkilotlar bilan hamkorlikni kuchaytirish orqali jahon xo‘jaligi tizimida o‘z o‘rnini mustahkamlashda davom etmoqda. Bu esa iqtisodiyotning yanada barqaror rivojlanishini ta‘minlaydi.

4. **Texnologiyalar va innovatsiyalar:** Mamlakat raqamli texnologiyalarni rivojlantirish va sanoatni modernizatsiya qilish orqali jahon bozorlarida raqobatbardosh bo‘lish yo‘lida katta qadamlar tashlamoqda.

Shu bilan birga, O‘zbekiston o‘z iqtisodiyotini modernizatsiya qilish, xorijiy sarmoyalar va texnologiyalarni jalb qilish, eksport imkoniyatlarini kengaytirish kabi yo‘nalishlarda faoliyatini davom ettirishi zarur. Bu esa mamlakatning global iqtisodiyotdagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Abdullayev, M. (2021). "O‘zbekiston iqtisodiyotining global integratsiya yo‘nalishlari". Toshkent: Fan nashriyoti.

2. Rafiqov, A. (2020). "O‘zbekiston va xalqaro savdo tizimi". Toshkent: Iqtisodiyot va rivojlanish markazi.

3. Karimov, O. (2019). "O‘zbekistonning jahon iqtisodiy tizimiga qo‘shilish istiqbollari". Global Economics Journal, 7(4), 123-136.

4. World Bank (2023). "Uzbekistan Economic Update". Retrieved from worldbank.org.

5. Asian Development Bank (2022). "Uzbekistan: Country Partnership Strategy". Retrieved from adb.org.

6. Ministry of Investment and Foreign Trade of Uzbekistan (2022). "Investment Climate of Uzbekistan".

